

Lex Malmi – tulevaisuuden ilmailun ja liiketoiminnan puolesta

Malmin lentoasemalla on suuri valtakunnallinen merkitys, minkä vuoksi sen tulevaisuus on kansallinen kysymys. Lex Malmilla turvataan ilmailun tulevaisuuden tarpeet, varmistetaan ilmayhteyksien kehittyminen pääkaupunkiseudulta ympäri Suomea ja Itämeren aluetta sekä pelastetaan kansallinen kulttuuriperintökohde tuleville sukupolville. Lex Malmi -kansalaisaloitetta käsitellään eduskunnassa kevään 2017 aikana. Malmin lentoasema vertautuu Tukholman Bromman lentoasemaan, jonka Ruotsin valtiopäivät päätti säilyttää vuonna 2015 sen valtakunnallisen merkityksen takia. Lex Malmilla valtio lunastaisi Malmin lentoaseman alueen ja rakennukset Helsingin kaupungilta rahallista korvausta tai aluevaihtoa vastaan.

Tukee kaupallisen lentoliikenteen kasvua ja koko Suomen tavoitettavuutta

Helsinki-Vantaan lentoasema keskittyy Euroopan ja Aasian väliseen lentoliikenteeseen. Ruuhkautuvan lentoaseman edellytykset palvella nopeasti yleistyvää aikataulutonta liikennettä heikkenevät vuosi vuodelta. Malmin lentoasema tarjoaa aikatauluttomalle lentoliikenteelle kuten liikelentämiselle sekä alueelliselle reittiliikenteelle toimivan ja kustannustehokkaan vaihtoehdon. Malmi voi palvella niin kansallista kuin kansainvälistä potkurikone-, liikesuihkukone- ja helikopteriliikennettä sekä samalla mahdollistaa Helsinki-Vantaan lentoaseman kasvun. Näin Malmin lentoasemalla on keskeinen rooli sekä maakuntien että koko Suomen tavoitettavuuden ja kilpailukyvyn turvaamisessa.

Mahdollistaa ammattimaisen miehittämättömän lentotoiminnan pääkaupunkiseudulla

Malmin lentoasema tarjoaa sijainnillaan ja infrastruktuurillaan ainutlaatuiset kehittymisedellytykset perinteisestä ilmailusta poikkeavalle miehittämättömälle lentotoiminnalle sekä sähköiselle ilmailulle. Malmista on muodostumassa drone-tekniikkaan pohjautuvan logistiikan keskus, jollaista ei voida ylläpitää aikataulullisten lentopaikkojen, kuten Helsinki-Vantaan lentoaseman yhteydessä. Lukuisat yritykset ovat kiinnostuneita käyttämään ilma-aluksia hyödyntäviä logistiikkaratkaisuja.

Ylläpitää lentoturvallisuutta ja huoltovarmuutta

Malmin lentoasema on Suomen merkittävin yleisilmailun ja yksityisen ilmailukoulutuksen keskus, jonka toiminnot tukevat kansallista lentoturvallisuutta ja huoltovarmuutta. Malmi on Suomen tärkein yksittäinen lentokoulutuksen keskittymä ja elintärkeä osa pääkaupunkiseudun ilmailuklusteria. Malmin lentoasema on laskeutumismäärillä mitattuna Suomen toiseksi vilkkain lentokenttä. Lisäksi Malmilla sijaitsee mittavaa ilma-alusten huoltotoimintaa.

Turvaa maailman mittakaavassa arvokkaan kulttuuriympäristön

Malmi lentoasema muodostaa muiden 1930-luvulla rakennettujen funkkiskohteiden, kuten Olympiastadionin ja Lasipalatsin kanssa maailman mittakaavassa ainutlaatuisen arkkitehtuuri-kokonaisuuden, jonka kulttuurihistoriallinen arvo on mittaamaton. Valtioneuvoston päätöksellä Malmi on toimivana lentokenttäkokonaisuutena listattu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Samassa asemassa ovat esimerkiksi Suomenlinna, Turun historiallinen ydinalue, Tammerkosken teollisuusmaisema ja Imatrankosken kulttuuriympäristö. Lisäksi Malmin lentoasema ympäristöineen on listattu Euroopan seitsemän uhanalaisimman kulttuuriperintökohteen luetteloon, ja se on saanut tunnustukset DoCoMoMolta ja World Monuments Fundilta.

On matkailun vetovoimatekijä

Suomesta ja Helsingistä on kehittymässä kiinnostava matkailukohde, jonka merkittävä vetovoimatekijä pohjoisen luonnon ohella on suomalainen muotoilu ja arkkitehtuuri. Malmin lentoasemalla, yhdessä muiden Helsingin funkkiskohteiden kanssa, on edellytyksiä tulla kansainvälisen tason nähtävyydeksi – todelliseksi suomalaiseksi versioksi Guggenheimista.

Lex Malmin eduskuntakäsittely

Lex Malmi luovutetaan eduskunnan puhemiehelle alkuvuodesta 2017. Tämän jälkeen kansalaisaloitteen käsittely alkaa eduskunnassa. Lex Malmin hyväksyminen luo edellytykset Malmin ilmailukeskittymän pitkäjänteiselle kehittämiselle ja yksityisille investoinneille. Samalla turvataan tulevaisuuden lentotoiminnan tarpeet ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kokonaisuuden säilyminen tuleville sukupolville. Näillä tekijöillä on huomattavaa valtakunnallista merkitystä.

Käytännössä lain hyväksyminen tarkoittaa, että valtio lunastaisi Malmin lentoaseman 138 hehtaarin alueen ja rakennukset Helsingin kaupungilta rahallista korvausta tai aluevaihtoa vastaan. Alueen lunastus valtiolle ei vaaranna Helsingin kaupungin asuntorakentamiselle asetettuja tavoitteita, sillä vuoteen 2050 mennessä Malmin lentoaseman alueelle suunniteltu asuntotuotanto tarjoaa kodin ainoastaan 1,5 prosentille Helsinkiin kaavailluista asukkaista.

Malmin lentoaseman tulevaisuudesta päättämiseksi eduskunnassa on juridiset perusteet. Kunnan itsehallinnon piiriin kuuluvasta maankäytön ohjauksesta on mahdollista säätää lain tasoisesti, jos maa-alueella on huomattava ylikunnallinen luonne. Lisäksi perustuslaki määrittää vastuun kulttuuriperinnöstä kuuluvan kaikille.

Kysymys Malmin lentoasemasta vertautuu Tukholman Bromman lentoasemaan. Ruotsin valtiopäivät katsoivat vuonna 2015 Tukholman keskustan tuntumassa sijaitsevan Bromman lentoaseman koko valtakunnan kannalta merkittäväksi kohteeksi. Valtiopäivät päätti keskeyttää Ruotsin hallituksen Bromman sulkemista koskevan selvityksen. Päätöksen seurauksena Ruotsin hallitus luopui Bromman sulkemispyrkimyksistään. Päätöksen jälkeen Brommasta on kehittynyt yhä monipuolisempi lentoasema, joka palvelee niin Tukholman kuin koko Ruotsin tavoitettavuutta sekä kilpailukykyä.

Malmin lentoaseman vaiheet

- 1935** Malmin lentoaseman rakennustyöt alkavat. Helsingin kaupunki luovutti lentoaseman alueen valtion käyttöön vuoteen 2034 saakka.
- 16.12.1936** Reittiliikenne alkaa Malmilla.
- 17.5.1938** Malmin lentoasema vihittiin käyttöön. Kutsuvieraina olivat mm. pääministeri A. K. Cajander ja marsalkka Mannerheim.
- 1939–1944 Malmin lentoasema palveli toisessa maailmansodassa osana Helsingin ilmapuolustusta.
- 1944–1946** Malmin lentoasema oli liittoutuneiden valvontakomission hallinnassa.
- 26.10.1952** Säännöllinen lentoliikenne siirtyi Seutulaan (nykyisin Helsinki-Vantaan) lentoasemalle. Malmin lentoasema päätettiin säilyttää pääkaupunkiseudun yleisilmailukenttänä ja siitä kehittyi Suomen suurin lentäjien koulutuskeskus.
- 1986** Malmin lentoasema palveli Finnairin aikataulunmukaista kotimaan lentoliikennettä useiden viikkojen ajan virkamieslakon aikana.
- 1991** Kansainvälinen modernin arkkitehtuurin tutkimus- ja suojelujärjestö DoCoMoMo hyväksyi Malmin lentoaseman kiitoteineen valikoimaan suomalaisen modernismin merkkiteoksia 1920–1970 väliseltä ajalta.
- 1993** Malmin lentoasema listattiin Museoviraston ja ympäristöministeriön laatimaan valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen luetteloon.
- 2001** Helsingin kaupunki asetti Malmin lentoasema-alueelle rakennuskieltoon asemakaavan laatimista varten.
- 2004 ja 2006** World Monuments Fund listasi Malmin lentoaseman maailman sadan uhanalaisimman kulttuurikohteen listalle.
- 25.3.2014** Jyrki Kataisen hallitus päätti valtion vetäytyvän Helsinki-Malmin lentoasemalta vuoden 2016 loppuun mennessä ja Malmin lentoaseman poistuvan Finavia Oyj:n verkostosta.
- 27.11.2014** Helsingin kaupunginvaltuusto päätti ostaa Finavialta Malmin lentoaseman kiinteistöt ja Finavian omistuksessa olleen maa-alueen sekä ottaa lentokentän hallintaansa vuoden 2017 alusta alkaen.
- 2.6.2016** Euroopan johtava kulttuuriperintöjärjestö Europa Nostra ja Euroopan investointipankin instituutti valitsivat Malmin lentoasemakokonaisuuden yhdeksi Euroopan 7 uhanalaisimmasta kulttuuriperintökohteesta.
- 1.12.2016** Helsingin kiinteistölautakunta päätti vuokrata Malmin kentällä sijaitsevan alueen Malmin lentokenttäyhdistys ry:lle valvomattoman lentopaikan pitämistä sekä harraste- ja yleisilmailutoimintaa varten vuoden 2017 alusta alkaen. Vuokra-aika päättyy viimeistään vuoden 2019 lopussa.
- 2017** Malmin tulevaisuudesta päätetään kevään 2017 aikana eduskunnassa, kun se käsittelee Lex Malmi – kansalaisaloitetta.

Lex Malmi, kysymyksiä & vastauksia

Miksi Malmin lentoasemaa käsitellään eduskunnassa?

Malmin lentoaseman tulevaisuus tulee eduskunnan päätettäväksi, koska Lex Malmi on kansalaisaloite, jonka on allekirjoittanut 56 067 suomalaista. Perustuslain mukaan vähintään viidelläkymmenellä tuhannella äänioikeutetulla Suomen kansalaisella on oikeus tehdä eduskunnalle aloite lain säätämiseksi siten kuin lailla säädetään.

Kunnan itsehallinnon piiriin kuuluvasta maankäytön ohjauksesta on mahdollista säätää lain tasoisesti, jos maa-alueella on huomattava ylikunnallinen luonne. Malmin lentoasema on valtakunnallisesti vilkas lentokenttä ja tunnustettu kulttuurihistoriallinen kohde, jonka toiminnoilla on vaikutuksia laajemmin koko Suomeen. Tästä johtuen kunnallisen itsehallinnon periaate ei estä Malmin lentoaseman käsittelyä eduskunnassa. Lisäksi perustuslain 20 §:n mukaan vastuu kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille, eli osaltaan myös eduskunnalle.

Miksi valtion kannattaa lunastaa Malmin lentoasema itselleen?

Malmin lentoaseman tarjoama kapasiteetti liikelentokoneille, lyhyen matkan reittiliikennekoneille ja helikopteriliikenteelle mahdollistaa Helsinki-Vantaan lentoaseman kasvun tulevaisuudessa. Malmin lentoasema on laskeutumisten määrällä mitattuna Suomen toiseksi vilkkain lentokenttä sekä tärkein lentokoulutuksen keskus. Malmin lentoasema palvelee sekä pääkaupunkiseudun tavoitettavuutta että lentoyhteyksiä maakuntiin. Lisäksi Malmin lentoasema mahdollistaa aikataulutetun reittiliikenteen sekaan huonosti sopivan miehittämättömän ilmailutoiminnan, joka palvelee niin logistiikan kuin viranomaistoiminnan tarpeita. Malmin lentoasemakokonaisuus on lisäksi kansainvälisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde, joka on säilytettävä tuleville sukupolville. Muun muassa näistä kansallisesti tärkeistä syistä Malmin lentoasema toimintojen turvaaminen on valtion intresseissä.

Kuinka paljon Malmin lentoaseman alueen lunastus maksaisi valtiolle?

Malmin lentoaseman 138 hehtaarin maa-alan lunastuksesta tulee valtion maksaa korvausta lunastuslain mukaisesti (603/1977). Lunastushinta riippuu siitä, arvostetaanko maa-alue lentokenttäalueena vai kaavoitettuna tonttimaana. Lisäksi lunastushintaan vaikuttavat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden asettamat rajoitukset (RKY 2009) sekä maa-alueen soveltuvuus rakennusmaaksi.

Voimassa olevaan kaavaan pohjautuen lunastettavan maa-alueen hinta on arviolta noin 30 miljoonaa euroa. Hinta-arvio pohjautuu Helsingin kaupungin lentokenttäalueella viime aikoina tekemiin kauppoihin. Vuonna 2015 Finavialle maksettiin Lappeenrannan lentokentän 170 hehtaarin maa-alueesta ja kiinteistöistä yhteensä 800 000 euroa.

Lunastus ei ole ehdoton. Asiasta voidaan sopia myös hyvitys. Jos Helsinki ei halua neuvotella, voi valtio lunastaa maat ja määritellä maksettavan korvauksen itse. Rahallisen korvauksen lisäksi valtio voi toteuttaa lunastuksen maa-alueiden vaihtona. Vuoden 2010 tietojen mukaan valtio omistaa 6,5 prosenttia Helsingin pinta-alasta 101 eri kohteessa. Malmin lentoaseman alue voidaan esimerkiksi vaihtaa kaupunkibulevardien maapohjaan niiltä osin kuin ne ovat valtion omistuksessa.

Millaiset vaikutukset Malmin lentoaseman säilyttämisellä on Helsingin asuntotuotantoon?

Malmin lentoaseman säilyttäminen ilmailukäytössä ei vaaranna Helsingin asuntotuotantosunnitelmia, vaikka väestöennusteiden nopean kasvun vaihtoehto toteutuisi vuoteen 2050 mennessä. Malmin lentoaseman käytössä on tällä hetkellä ainoastaan 138 hehtaarin maa-alue, joka on yli 20 kertaa pienempi kuin vuonna 2009 Sipoosta Helsinkiin liitetty noin 3 000 hehtaarin maa-alue. Sipoosta Helsinkiin liitetyn alueen hyödyntäminen yhdessä muiden asuntotuotannon käyttöön kaavailtujen alueiden kanssa turvaa riittävästi tonttimaata kohtuuhintaiselle asumiselle Helsingissä. Lisäksi Helsingin kaupunki voi kaavoittaa Malmin lentoaseman ympäristöön huomattavan määrän tontteja asuntorakentamiseen. Malmin lentoaseman suunnittelualueelle mahtuu sekä lentämistä että asuntorakentamista.

Miten Helsingin yleiskaava vaikuttaa Malmin lentoasemaan?

Helsingin yleiskaavalla ei ole toistaiseksi vaikutuksia Malmin lentoasemaan. Helsingin kaupungin yleiskaavan lainvoimaisuudesta ei ole vielä varmuutta. Yleiskaava on tällä hetkellä hallinto-oikeuden käsittelyssä, koska siitä ovat valittaneet muun muassa Liikennevirasto ja ELY-keskus. Lisäksi 1.4.2016 voimaanastunut laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta edellyttää, että Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkiin laaditaan kuntien yhteinen yleiskaava (pääkaupunkiseudun yleiskaava). Helsingin kaupungin yleiskaava on myös voimassa olevan maakuntakaavan vastainen ja ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa. Yleiskaavat ovat maakuntakaavoille alisteisia maankäytön suunnitelmia.